

6.1 นิยาม

การศึกษาเพื่อจัดทำมาตรการในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชนอย่างยั่งยืน ในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาโดยยึดเอาชุมชนเมืองซึ่งกำหนดโดยประเภทของเทศบาลเป็นหลัก โดยกำหนดให้ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และเทศบาลนครทั้ง 22 แห่งทั่วประเทศเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เทศบาลเมืองทั้ง 103 แห่งเป็นชุมชนขนาดกลาง และเทศบาลตำบลทั้ง 1,009 แห่งเป็นชุมชนขนาดเล็ก สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจัดเป็นชุมชนชนบท ซึ่งอยู่นอกขอบเขตของชุมชนที่ทำการศึกษา

ในส่วนของพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดนิยามของพื้นที่สีเขียว ว่าหมายถึง พื้นที่โล่งว่างในเขตเทศบาล ซึ่งมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก ได้รับการจัดการตามหลักวิชาวนวิทยา และหลักการทางภูมิสถาปัตย์ เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้สวยงาม พื้นที่สีเขียวอาจมีบทบาทในด้านการเป็นพื้นที่สีเขียวบริการ เช่น สวนสาธารณะ ลานกีฬา สวนสนุก สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ หรือพื้นที่สีเขียวเพื่อเสริมสภาพแวดล้อม เช่น พื้นที่สวนไม้ผลยืนต้น สวนป่า และสวนในบ้าน ก็ได้ อันจะส่งเสริมชุมชนเมืองให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ตลอดไป พื้นที่สีเขียวอาจเป็นที่ดินของรัฐ ที่ดินเอกชน หรือที่ดินประเภทพิเศษก็ได้ ทั้งนี้โดยนับรวมถึงพื้นที่ธรรมชาติ อันได้แก่ แหล่งน้ำ คูคลอง หนอง บึง แม่น้ำ ภูเขา และป่าไม้ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการปกป้องพิทักษ์และอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป สำหรับพื้นที่เกษตรกรรมประเภทไร่ นา และสวนผักนั้น จัดเป็นแหล่งอาหารของชุมชนที่จำเป็นต้องอนุรักษ์ให้คงอยู่ ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปใช้ประโยชน์เพื่อกิจการอื่น แต่พื้นที่เหล่านี้ไม่ได้มีบทบาทในการเป็นพื้นที่สีเขียวบริการ หรือพื้นที่สีเขียวเพื่อเสริมสภาพแวดล้อม จึงไม่เข้าเกณฑ์ตามนิยามพื้นที่สีเขียว

สำหรับพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนนั้น หมายถึงพื้นที่สีเขียวที่สามารถสนองความต้องการของชุมชนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ความสามารถที่จะสนองต่อความต้องการของชุมชนในอนาคตต้องลดน้อยหรือด้อยลง พื้นที่สีเขียวที่จะมีคุณสมบัติดังกล่าวควรเป็นพื้นที่สีเขียวที่มีไม้ใหญ่หรือไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบ เนื่องจากไม้ยืนต้นมีอายุขัยที่ยืนยาวกว่าไม้พุ่มและไม้ล้มลุก อีกทั้งยังมีความสามารถในการเสริมสร้างคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าพรรณไม้ล้มลุก ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การเพิ่มก๊าซออกซิเจน การลดอุณหภูมิความร้อนในเมือง การกรองฝุ่นละออง และเสียง ฯลฯ นอกจากนี้ ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ยังเป็นสิ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ มีคุณค่าทางจิตใจ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป สำหรับการคัดเลือกชนิดไม้ยืนต้นเพื่อปลูกเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืนนั้นควรเน้น

การคัดเลือกปลูกพรรณไม้ท้องถิ่น ให้มีความหลากหลายของชนิดพรรณ อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาคัดเลือกชนิดควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของต้นไม้ในพื้นที่สีเขียวนั้นเป็นสำคัญ

พื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมืองตามนิยามข้างต้น สามารถจำแนกประเภทออกเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้ (1) พื้นที่สีเขียวบริการ ได้แก่ สวนสาธารณะ สนามกีฬากลางแจ้ง สนามเด็กเล่น ลานเมือง สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ และสวนสัตว์ (2) พื้นที่สีเขียวเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สวนไม้ผล สวนป่า พื้นที่แหล่งน้ำ พื้นที่ในหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน (3) พื้นที่สีเขียวริมเส้นทางสัญจร ได้แก่ พื้นที่แนวถนน เกาะกลางถนน ทางเดิน แนวออยร่น ริมแม่น้ำ และริมทางรถไฟ (4) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ได้แก่ พื้นที่แหล่งน้ำ ลำธาร คูคลอง พรุ บึง ทะเลสาบ ชายหาด เนินเขา ภูเขา และป่าไม้ พื้นที่สีเขียวบางชนิดอาจมีหลายบทบาทหน้าที่ เช่น สวนพฤกษศาสตร์ทำหน้าที่เป็นทั้งพื้นที่สีเขียวบริการและพื้นที่สีเขียวเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การจำแนกพื้นที่สีเขียวอาจจำแนกตามบทบาทหน้าที่ ตามลักษณะของที่ดิน หรือความเป็นเจ้าของพื้นที่สีเขียวก็ได้

แม้ว่าชุมชนต่างๆ จะตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่สีเขียว หากแต่การพัฒนาเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด ความทันสมัยและความสะดวกสบายที่ชุมชนต้องการ ทำให้เกิดการรุกรานพื้นที่สีเขียว เนื่องจากแรงจูงใจในด้านวัตถุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือการขาดแคลนพื้นที่สีเขียว และพื้นที่เพื่อการนันทนาการในเขตชุมชน โดยเฉพาะชุมชนเมืองขนาดใหญ่ การเพิ่มและการรักษาพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่จึงเป็นมาตรการเร่งด่วนที่ชุมชนต่างๆ จะต้องเร่งดำเนินการ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้านี้ได้จัดทำข้อเสนอแนะถึงมาตรการในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจัดแบ่งออกเป็น มาตรการทางผังเมือง มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการเสริมอื่นๆ

6.2 มาตรการด้านผังเมือง

มาตรการทางผังเมืองเป็นมาตรการในการวางแผนเพื่อกำหนดขอบเขตของเมืองและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม รวมถึงสัดส่วนของพื้นที่สีเขียวที่จะส่งเสริมให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี มาตรการทางผังเมืองไม่สามารถเพิ่มหรือจัดการพื้นที่สีเขียวได้หากไม่มีมาตรการอื่นมาเสริมหรือสนับสนุน แต่มาตรการทางผังเมืองจะทำให้การเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวดำเนินไปอย่างมีทิศทาง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

6.2.1 ชุมชนเมืองต่างๆ จะต้องเร่งรัดจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเมือง โดยดำเนินการสำรวจ ศึกษาลักษณะทางกายภาพ จัดทำแผนที่ พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตของเมืองตามหลักวิชาการผังเมือง ตรวจสอบจำนวนประชากร พื้นที่บริการโครงสร้างพื้นฐาน และศึกษาขีดความสามารถในการพัฒนาเมืองจากทรัพยากรต้นทุนที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างทรัพยากรต้นทุนกับขอบเขตของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพเป็นสำคัญ

6.2.2 ให้กำหนดสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากรต้นทุน พื้นที่ทำกิน พื้นที่พักอาศัย และการบริการด้านสาธารณูปโภคต่างๆ โดยมีการกำหนดสัดส่วนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ มีการแบ่งเขต (zoning) ที่ชัดเจน กำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ และพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนของชุมชน ซึ่งการพัฒนาเมืองในอนาคตจะต้องไม่กระทบถึงสมดุลของพื้นที่สีเขียวที่กำหนด โดยจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของชุมชน ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาเมือง

6.2.3 การกำหนดขอบเขตและขนาดของพื้นที่สีเขียว จะต้องได้สัดส่วนอย่างต่ำตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) ชุมชนเมืองขนาดเล็ก อันได้แก่ ชุมชนระดับเทศบาลตำบล ควรมีพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนอย่างน้อยร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ อย่างน้อยร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน
- (2) ชุมชนเมืองขนาดกลาง อันได้แก่ ชุมชนระดับเทศบาลเมือง ควรมีพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนอย่างน้อยร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ อย่างน้อยร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน
- (3) ชุมชนเมืองขนาดใหญ่ อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และเทศบาลนคร ควรมีพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนอย่างน้อย 12 ตารางเมตรต่อคน หรือ 7.5 ไร่ต่อประชากร 1,000 คน และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ อย่างน้อย 4 ตารางเมตรต่อคน หรือ 2.5 ไร่ต่อประชากร 1,000 คน

ทั้งนี้พื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนอาจจะครอบคลุมและทำหน้าที่เป็นพื้นที่สีเขียวบริการด้วยก็ได้

6.2.4 สนับสนุนให้ชุมชนจัดหาพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปของสวนพฤกษศาสตร์ และ/หรือ สวนรุกขชาติ โดยเน้นพรรณไม้ท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพราะพื้นที่สีเขียวดังกล่าวนอกจากจะให้ประโยชน์ในแง่ของการเป็นพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมพันธุ์กรรมพืชท้องถิ่น และแหล่งความรู้ของชุมชนอีกด้วย

6.2.5 ชุมชนทุกแห่งจะต้องกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ หรือผู้รับผิดชอบหลักในการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวเฉพาะกิจกรรม เช่น หน่วยงานราชการ บริเวณศาสนสถาน สถาบันการศึกษา พื้นที่อนุสรณ์สถาน พื้นที่ริมถนน พื้นที่ในแนวระยะถอยร่น พื้นที่ว่างชายน้ำ และพื้นที่ว่างระหว่างอาคาร เป็นต้น เพื่อให้การเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวในแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของชุมชนเป็นรูปธรรม จะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวของชุมชน โดยแบ่งออกเป็นแผน 3 ระยะ ดังนี้

- (1) แผนระยะสั้น (แผนประจำปี) เป็นแผนเร่งด่วน เพื่อแก้ไขและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่มีปัญหาเร่งด่วน
- (2) แผนระยะกลาง (แผน 5 ปี) เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชน โดยเฉพาะการให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม ในฐานะผู้รับประโยชน์จากพื้นที่สีเขียว
- (3) แผนระยะยาว (แผน 25 ปี) เป็นแผนต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่วมรับผิดชอบ การกำหนด และการดูแลรักษา เพื่อให้บรรลุสู่การเพิ่มพื้นที่สีเขียวของชุมชนที่สมบูรณ์และยั่งยืน

ทั้งนี้ รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชนเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างเต็มที่ในทุกระดับ

6.2.6 พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการ โรงเรียน โรงพยาบาล และศาสนสถาน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนในชุมชนเข้าไปใช้บริการเป็นจำนวนมาก ควรจะยึดถือเป็นภาระหลักของหน่วยงานที่จะจัดทำพื้นที่สีเขียวให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน โดยมีการจัดสรรงบประมาณอย่างชัดเจน พื้นที่เหล่านี้ควรพิจารณากำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยเป็นพื้นที่ที่มีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียว

6.2.7 เพื่อให้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวบรรลุวัตถุประสงค์หลักอย่างเป็นรูปธรรม ควรจัดให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร หรือกำหนดเป็นเงื่อนไขในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาทิ

- (1) บ้านพักอาศัย/อาคารชุดพักอาศัยขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารได้กำหนดให้มีพื้นที่ว่างร้อยละ 30 จะต้องเป็นพื้นที่สีเขียวอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่างทั้งหมด โดยเป็นพื้นที่ที่มีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียว
- (2) อาคารพาณิชย์ สำนักงาน และสถานบริการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารได้กำหนดให้มีพื้นที่ว่างร้อยละ 10 จะต้องเป็นพื้นที่สีเขียวอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่างทั้งหมด
- (3) ระยะถอยร่นขนาด 6 เมตรจากแนวถนนสาธารณะนั้น จะต้องจัดให้เป็นพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน โดยมีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบหลัก
- (4) ระยะถอยร่นตามแนวพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ ระยะ 4 เมตร จะต้องจัดให้เป็นพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน โดยมีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบหลัก

6.2.8 ชุมชนจะต้องจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล ในการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พื้นที่สีเขียวนั้นได้รับการจัดการให้อยู่ในสภาพที่ดีและยั่งยืนตลอดไป

6.3 มาตรการด้านกฎหมาย

มาตรการทางกฎหมายเป็นมาตรการที่ใช้ในการกำหนดกฎเกณฑ์และการบังคับเพื่อให้บุคคลในสังคมดำเนินการต่าง ๆ อย่างมีระเบียบแบบแผน ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎหมายก็จะมิบทลงโทษ ซึ่งจะแตกต่างจากการใช้มาตรการจูงใจอื่นๆ ที่จะไม่มิบทลงโทษ สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สีเขียวนั้นมีอยู่หลายฉบับ กฎหมายในแต่ละกลุ่มก็เอื้อต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการออกกฎหมายใหม่เพิ่มเติมแต่อย่างใด เพียงแต่อาจจะมีการแก้ไขปรับปรุง และที่สำคัญรัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน ทั้งยังต้องมีแผนงาน งบประมาณ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมด้วย สำหรับข้อเสนอแนะในการนำกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สีเขียวมาใช้ หรือปรับปรุง จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

6.3.1 ที่ดินของรัฐที่เป็นที่ราชพัสดุ คณะรัฐมนตรีควรมิมติให้ส่วนราชการผู้ดูแลที่ราชพัสดุอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะขอเข้าใช้ที่ราชพัสดุ ต้องจัดให้มีพื้นที่สีเขียวในที่ราชพัสดุแปลงนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของที่ราชพัสดุแปลงนั้นและต้องปลูกไม้ยืนต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมด ยกเว้นเขตโบราณสถาน ให้กรมศิลปากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดให้มีพื้นที่สีเขียวโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสภาพโบราณสถานแต่ละแห่ง

6.3.2 พื้นที่สีเขียวในที่ดินของรัฐวิสาหกิจและที่ดินของมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่ที่ราชพัสดุนั้นไม่เกี่ยวกับกฎหมายโดยตรง แต่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐวิสาหกิจและมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ดังนั้น รัฐบาลโดยมติคณะรัฐมนตรีต้องมีมติกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐวิสาหกิจและที่ดินของมหาวิทยาลัย ให้มีการบริหารจัดการที่ดินที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยต้องจัดให้มีพื้นที่สีเขียวในที่ดินที่นำออกใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ และต้องมีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบของพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

6.3.3 แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นิยาม “ที่ว่าง” ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 50 ที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ ให้หมายถึงพื้นที่อันปราศจากหลังคา หรือสิ่งปลูกสร้างปกคลุม ซึ่งต้องใช้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่างทั้งหมด โดยเป็นพื้นที่ที่มีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวและกฎกระทรวง ฉบับที่ 55 ที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ ให้หมายถึงพื้นที่อันปราศจากหลังคา หรือสิ่งปลูกสร้างปกคลุม ซึ่งต้องใช้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่างทั้งหมด

6.3.4 ให้คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางปรับปรุง “นโยบายในการจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและพาณิชยกรรม” เพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ว่างให้ชัดเจนว่า ผู้จัดสรรที่ดินต้องกันพื้นที่เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด และต้องปลูกไม้ยืนต้นไม่

น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมด โดยกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้จัดสรรที่ดินต้องปลูกไม้ยืนต้น ที่มีขนาดเส้นรอบลำต้นไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร ในระดับความหนาแน่นไม่น้อยกว่า 50 ต้นต่อไร่ ภายในพื้นที่ที่กั้นไว้เป็นพื้นที่สีเขียวภายใน 12 เดือน นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต

6.3.5 คณะรัฐมนตรีควรมีมติกำหนดให้หน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภค อันได้แก่ การไฟฟ้า การประปา ทางหลวง พัฒนาเขตปลอดภัยที่อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบให้เป็นพื้นที่สีเขียว ที่ไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยไม้ยืนต้นขนาดใหญ่เหมือนพื้นที่สีเขียวทั่วๆ ไป

6.3.6 แก้ไขมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 ให้ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวงได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน ขณะเดียวกันให้ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้เจ้าของที่ดินที่ใช้ที่ดินทั้งแปลงปลูกไม้ยืนต้นขนาดเส้นรอบลำต้นไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร ในอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 1 ต้นในพื้นที่ 32 ตารางเมตร หรือ 50 ต้นต่อไร่ ได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน

6.3.7 ออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 เพื่อยกเว้นภาษีแก่เจ้าของที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) กรณีที่ดินนั้นไม่มีไม้ยืนต้นขึ้นอยู่
 - เจ้าของที่ดินที่ใช้ที่ดินทั้งแปลงปลูกไม้ยืนต้นขนาดเส้นรอบลำต้นไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร ในอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 1 ต้นในพื้นที่ 32 ตารางเมตร หรือ 50 ต้นในพื้นที่ 1 ไร่
- (2) กรณีที่ดินนั้นมีไม้ยืนต้นขึ้นอยู่แล้ว
 - เจ้าของที่ดินเนื้อที่ไม่เกิน 200 ตารางวา ที่มีไม้ยืนต้นขนาดเส้นรอบลำต้นไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร อยู่ในที่ดินไม่น้อยกว่า 4 ต้น
 - เจ้าของที่ดินเนื้อที่มากกว่า 200 ตารางวา แต่ไม่เกิน 1 ไร่ ที่มีไม้ยืนต้นขนาดเส้นรอบลำต้นไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร อยู่ในที่ดินไม่น้อยกว่า 8 ต้น
 - เจ้าของที่ดินเนื้อที่ตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป ที่มีไม้ยืนต้นขนาดเส้นรอบลำต้นไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร อยู่ในที่ดินในอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 16 ต้นในพื้นที่ 1 ไร่

6.3.8 ให้ปรับปรุงบัญชีท้ายพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 เพื่อลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ให้แก่ที่ดินที่ประกอบกิจกรรมประเภทไม้ยืนต้น เช่นเดียวกับไม้ล้มลุกด้วย

6.3.9 ในกรณีที่รัฐมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะใช้ในการส่งเสริม หรือสนับสนุนการเพิ่มหรือการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว และมีความจำเป็นต้องมีการจัดตั้งกองทุนขึ้นมาเพื่อดำเนิน

การส่งเสริม หรือสนับสนุนการเพิ่มและการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว เงินที่จะนำมาใช้ในการจัดตั้งกองทุนดังกล่าวอาจมาจากเงินที่โอนมาจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการแก้ไข และป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ตามจำนวนที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

6.4 มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์

การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์มีความยืดหยุ่นมากกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมาย เป็นกลไกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ทำให้การบรรลุเป้าหมายมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่การจัดการบริหารจะซับซ้อนกว่า และความคุ้นเคยของสังคมน้อยกว่า เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่หลายรูปแบบ โดยพื้นที่สีเขียวตามมาตรการทางเศรษฐศาสตร์จะต้องเป็นพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนและมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 32 ตารางเมตร ซึ่งสามารถจำแนกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียว ดังนี้

6.4.1 มาตรการหลักทางเศรษฐศาสตร์ในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียว

(1) การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าของที่ดิน เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่สีเขียวมีทั้งการพัฒนาพื้นที่ การปลูกต้นไม้และการดูแลรักษา จึงต้องมีการกำหนดภาระหน้าที่ของเจ้าของที่ดินและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ดังนี้

1. ในกรณีที่เจ้าของที่ดินมอบสิทธิการใช้ที่ดินให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียว การคิดแรงจูงใจจะคิดบนพื้นฐานของค่าเสียโอกาสของการใช้ที่ดินเท่านั้น
2. ในกรณีที่เจ้าของที่ดินดำเนินการเอง การคิดแรงจูงใจจะต้องคิดบนพื้นฐานของค่าเสียโอกาสของการใช้ที่ดิน และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เนื่องจากเจ้าของที่ดินจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายส่วนนี้

(2) การกำหนดอัตราแรงจูงใจ เพื่อความเหมาะสมในทางปฏิบัติ อัตราแรงจูงใจที่กำหนดควรอิงกับอัตราภาษีที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ เสนอให้กำหนดอัตราแรงจูงใจเท่ากับ 2 เท่าของอัตราภาษีบำรุงท้องที่ และ/หรือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน*

(3) การจ่ายค่าแรงจูงใจ ค่าแรงจูงใจควรจ่ายในรูปของการลดหย่อนภาษี ในขั้นต้นให้ลดหย่อนจากภาษีบำรุงท้องที่ และ/หรือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หากยังมีส่วนที่ขาดอยู่ให้ลดหย่อนจากภาษีเงินได้ ในกรณีดังกล่าวจำเป็นต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 และประมวลรัษฎากร

* อัตราดังกล่าวจะเท่ากับร้อยละ 1.5 ของราคาประเมินที่ดินโดยประมาณ ซึ่งต่ำกว่าค่าเสียโอกาสที่ดินโดยทั่วไป อย่างไรก็ดี เนื่องจากพื้นที่ร้อยละ 30 นั้นมีค่าเสียโอกาสน้อยกว่าปกติอยู่แล้ว และอาจมีประโยชน์ในส่วนของเจ้าของที่ดินเพิ่มขึ้นจากกิจกรรม คาดว่าอัตรานี้จะใช้ในโครงการนำร่องและควรมีการประเมินความเหมาะสมต่อไป

(4) การติดตามประเมินผล จะต้องมีการติดตามประเมินผลภายหลังการเข้าร่วมโครงการแล้ว 3 ปี เพื่อนำมากำหนดแผนและปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป โดยเฉพาะด้านอัตราแรงจูงใจ กลไกที่ใช้ในการจ่ายค่าแรงจูงใจ และมาตรการที่ดำเนินการเพื่อการอุดหนุนไว้

(5) หน่วยงานรับผิดชอบโครงการ ชุมชนต้องกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานรับผิดชอบการบริหารจัดการ รวมถึง การดูแลรักษาพื้นที่และการติดตามตรวจสอบความถูกต้องเพื่อรับรองการยกเว้นภาษี

(6) การบังคับตามเงื่อนไข ในกรณีที่เจ้าของที่ดินไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ จะต้องมีการปรับ และชดเชยเงินคืน ทั้งนี้ ต้องมากกว่าผลประโยชน์ที่ให้กับเจ้าของที่ดินนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่า

6.4.2 มาตรการเสริมทางเศรษฐศาสตร์ในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียว

(1) การเก็บภาษีที่ดินรกร้าง ผู้ปล่อยที่ดินให้รกร้างว่างเปล่าจะต้องจ่ายภาษีทรัพย์สินประเภทที่ดินในอัตราก้าวหน้า อัตราภาษีที่จัดเก็บในปีแรกควรกำหนดโดยใช้มูลค่าของที่ดินเป็นพื้นฐานและจัดเก็บภาษีโดยคำนึงถึงค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (economic rent) ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในทางปฏิบัติ อาจคิดจากอัตราภาษีของที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ในบริเวณใกล้เคียง และจะต้องจัดเก็บในอัตราที่เพิ่มขึ้นในปีต่อๆ ไป โดยเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่า ทุก 3 ปี ตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง หรือเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ต่อปี ในการสร้างแรงจูงใจดังกล่าว จำเป็นต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508

(2) การจัดตั้งและการใช้กองทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียว เพื่อให้การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนโดยรวมมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักการ และเพื่อหาแหล่งชดเชยรายได้ที่ชุมชนต้องสูญเสียไป ชุมชนควรพัฒนากองทุนสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยการเก็บภาษีด้านสิ่งแวดล้อมจากผู้ปล่อยมลพิษหรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพในพื้นที่ที่สนับสนุนกิจกรรมด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเช่นการเพิ่มพื้นที่สีเขียว วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวคือ การจัดหาเงินทุนสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยใช้หลักการอุดหนุนไว้จากกิจกรรมที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แหล่งปล่อยควันพิษ และการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งแหล่งที่มาของเงินกองทุนอาจมาจากองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรภาคเอกชนก็ได้

ในกรณีขององค์กรภาครัฐ ในปัจจุบันมีกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานที่มีแหล่งเงินทุนมาจากการเก็บเงินจากการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง กล่าวคือ รัฐบาลดำเนินการจัดสรรเงินจากกองทุนนี้ให้กับชุมชนเมืองเพื่อใช้เป็นกองทุนสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นที่มีโครงการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวโดยเฉพาะ เช่น เงินสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าวสำหรับท้องถิ่นอาจกำหนดให้เท่ากับค่าภาษีที่ยกเว้นให้กับผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มและจัดการรักษาพื้นที่สีเขียว แต่ไม่

เกินเพดานระดับหนึ่ง* แหล่งเงินทุนนี้เป็นฐานสำคัญในการสนับสนุนโครงการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียว ทั้งนี้ให้มีการระบุเพิ่มเติมในวัตถุประสงค์ของกองทุนนี้ ให้ครอบคลุมถึงการใช้งบกองทุนเพื่อสนับสนุนโครงการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมือง โดยในระยะเริ่มต้นกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติควรดำเนินการให้มีประกาศเพิ่มอัตราเงินนำส่งเข้ากองทุนนี้ จากที่เก็บในปัจจุบันอัตราลิตรละ 0.04 บาท เป็น 0.08 บาท โดยนำเงินที่เก็บเพิ่มลิตรละ 0.04 บาท มาใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียวตามมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และการบริหารจัดการและดำเนินการโครงการ ซึ่งจะมีเงินมาใช้ในการนี้ประมาณไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ล้านบาท (คิดจากปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ ในปี 2546 ที่มีประมาณ 30,000 ล้านลิตร) รวมทั้งรัฐบาลควรจัดสรรเงินในรูปของงบประมาณแผ่นดินมาเข้ากองทุนเพื่อเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียว โดยจัดสรรร้อยละ 2 จากเงินภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ ที่จัดเก็บได้ประมาณปีละกว่า 60,000 ล้านบาท ซึ่งจะมีเงินเข้ากองทุนฯ ในส่วนนี้ประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 1,200 ล้านบาท

ในกรณีขององค์กรภาคเอกชน รัฐบาลจะต้องสนับสนุนให้เอกชนจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียวขึ้นมา เพื่อให้เกิดแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์และสังคม โดยเงินที่นำมาสนับสนุนกองทุนนั้นสามารถนำมลดหย่อนภาษีเงินได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนเงินทุน ควรได้รับการยกย่อง และประกาศเกียรติคุณ ตามควรแก่กรณี

6.5 มาตรการเสริมอื่นๆ

เพื่อให้มาตรการในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวมีประสิทธิภาพและความยั่งยืนตลอดไป การใช้มาตรการจูงใจ หรือมาตรการบังคับนั้น อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ซึ่งอาจส่งผลต่อความยั่งยืนของพื้นที่สีเขียวในชุมชน ดังนั้น ควรพิจารณามาตรการเสริมอื่นๆ ที่สามารถดำเนินการควบคู่ในระยะยาว ดังต่อไปนี้

6.5.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของพื้นที่สีเขียว โดยการสอดแทรกเรื่องพื้นที่สีเขียวไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ เพื่อปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว รวมทั้งการจัดหลักสูตรฝึกอบรมในระยะสั้นเพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทและคุณค่าของพื้นที่สีเขียวให้แก่บุคคลต่างๆ เช่น พนักงานเทศบาล ครู นักเรียน พระ ผู้นำชุมชน และประชาชน

6.5.2 การสร้างจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของพื้นที่สีเขียว ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ อาทิ

* ระดับเพดานนี้สามารถกำหนดโดยใช้ฐานคำนวณด้านประชากรในท้องถิ่นร่วมกับขนาดของเศรษฐกิจของชุมชน (โดยดูจากปริมาณภาษีเงินได้ในแต่ละปีที่รัฐบาลได้รับ) ในการคำนวณเพดานเงินสนับสนุนในแต่ละชุมชนเมือง

- ส่งเสริมให้เด็กนักเรียน จัดสร้างพื้นที่สีเขียวในเขตโรงเรียน ด้วยการปลูก ตก แต่ง และดูแลรักษาต้นไม้ สร้างความผูกพันระหว่างนักเรียนกับต้นไม้ตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา
- การจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สีเขียว เช่น กิจกรรมเดินแรลลี่ กิจกรรมดูนก และกิจกรรมดูต้นไม้ เป็นต้น
- การส่งเสริมให้มีการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปของโครงการประกวดต่างๆ เช่น การประกวดเทศบาลสวยงาม การประกวดหมู่บ้านจัดสรรมีรีน การประกวดถนนสีเขียว การประกวดสวนสาธารณะในหมู่บ้านจัดสรร การประกวดจัดสวนหย่อมหน้าบ้าน การประกวดสวนในอาคาร การประกวดสวนบนดาดฟ้า การประกวดพื้นที่สีเขียวในสถานศึกษา และการประกวดต้นไม้ขนาดใหญ่ในเขตชุมชนเมือง เป็นต้น
- การยกย่องผู้ที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยการติดป้าย มอบโล่ ประกาศนียบัตร หรือการประกาศเกียรติคุณต่อชุมชน
- การผลิตข้อความโฆษณาสั้นๆ ตามสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เสียงตามสายท้องถิ่น และแผ่นพับ เป็นต้น

6.5.3 การให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดแนวทางปฏิบัติ ในลักษณะ “ราษฎร์ช่วยรัฐ” เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาพื้นที่สีเขียว กำหนดรูปแบบ กำหนดชนิดพรรณไม้ รวมทั้งการสนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งกองทุนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามมาตรการต่างๆ ทั้งด้านผังเมือง กฎหมาย และเศรษฐศาสตร์ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกผูกพันและหวงแหนพื้นที่สีเขียว อันจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการดูแลจัดการพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรส่งเสริมให้วัด โบสถ์ และมัสยิด จัดสร้างพื้นที่สีเขียวด้วยการปลูกต้นไม้ในบริเวณศาสนสถาน เพื่อสร้างความร่มรื่นสวยงาม ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นบ่อเกิดแห่งความสงบทางจิตใจ และเป็นพื้นที่สีเขียวบริการให้แก่ชุมชน

6.6 ข้อเสนอแนะแนวทางเชิงบูรณาการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้การเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนเกิดเป็นรูปธรรม ในขั้นต้นควรใช้มาตรการทางผังเมืองควบคู่กับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นมาตรการหลักเนื่องจากชุมชนสามารถดำเนินการได้ในทันที สำหรับมาตรการเชิงโครงสร้างทางเศรษฐศาสตร์นั้นเกี่ยวข้องกับการแก้ไขกฎหมาย ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการจะยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า และเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยการตัดสินใจและดำเนินการโดยรัฐบาล โดยชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้เอง อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาพื้นที่สีเขียวได้แก่ การตรวจสอบและติดตามประเมินผล สำหรับแนวทางในการดำเนินการนั้นสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1** ให้ชุมชนระดับเทศบาล ดำเนินการสำรวจพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่ และพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียว จัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนอย่างยั่งยืน และแผนปฏิบัติการประจำปี (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.2.2, 6.2.4 และ 6.2.5)
- ขั้นตอนที่ 2** เทศบาลควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ปลุกสร้างจิตสำนึก และขอความร่วมมือจากประชาชน ในการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณศาสนสถาน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว การผลิตข้อความโฆษณาตามสื่อต่างๆ การจัดการประกวด และการยกย่องผู้ที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สีเขียว (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.5.1, 6.5.2 และ 6.5.3)
- ขั้นตอนที่ 3** สนับสนุนให้ภาคเอกชนพัฒนาพื้นที่สีเขียวด้วยความสมัครใจ โดยใช้มาตรการยกย่องผู้สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สีเขียว หรือการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียว
- ขั้นตอนที่ 4** รัฐบาลโดยมติดคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานราชการพัฒนาพื้นที่สีเขียวขึ้นในที่ดินของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา และที่ราชพัสดุ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ และมีไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียว (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.3.1, 6.3.2 และ 6.3.5)
- ขั้นตอนที่ 5** สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอให้คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางปรับปรุง “นโยบายในการจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและพาณิชย์กรรม” โดยกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ว่างให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้จัดสรรที่ดินต้องกันพื้นที่เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด และต้องปลูกไม้ยืนต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมด (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.3.4)
- ขั้นตอนที่ 6** สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการจัดเก็บภาษีที่ดินที่รกร้างในอัตราก้าวหน้า ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.4.2 ข้อย่อย (1))
- ขั้นตอนที่ 7** สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นิยาม “ที่ว่าง” เพื่อให้ใช้เป็นพื้นที่สีเขียว (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.3.3)
- ขั้นตอนที่ 8** สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอให้สร้างแรงจูงใจในการสร้างพื้นที่สีเขียวด้วยการยกเว้นภาษีแก่เจ้าของที่ดิน ซึ่งจะ

ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 และพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.3.6, 6.3.7 และ 6.3.8)

ขั้นตอนที่ 9 หากการสร้างแรงจูงใจด้วยการยกเว้นภาษีแก่เจ้าของที่ดินยังไม่เพียงพอในการสร้างแรงจูงใจ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเสนอให้เพิ่มอัตราแรงจูงใจด้วยการลดหย่อนภาษีเงินได้ ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขในประมวลรัษฎากร (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.4.1 ข้อย่อย (2) และ (3))

ขั้นตอนที่ 10 จัดตั้งกองทุนพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำเงินทุนมาสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่สีเขียว (รายละเอียดในข้อเสนอแนะที่ 6.4.2 ข้อย่อย (2))

หากรัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้นที่จะให้มีการพัฒนาพื้นที่สีเขียวทั่วประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ควรจะเร่งดำเนินการมอบนโยบายให้แก่ชุมชนระดับเทศบาลเพื่อให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1, 2 และ 3 หรือหากเทศบาลมีแผนนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนของตนอย่างยั่งยืน ก็สามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1, 2 และ 3 ได้ทันที

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรจะมีนโยบายให้หน่วยงานราชการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในที่ดินของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา เส้นทางสัญจร และที่ราชพัสดุ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ภาคเอกชนตามขั้นตอนที่ 4 ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้แก่ชุมชนเมือง สร้างความสวยงาม และปลูกสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

หากการดำเนินการในลำดับขั้นต้นยังไม่สามารถเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เพียงพอ และรัฐบาลต้องการสร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้นแล้ว รัฐบาลก็ต้องพิจารณาดำเนินการในลำดับขั้นต่อไป ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนที่ 5-9 รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามขั้นตอนที่ 10 ด้วย การกระตุ้นให้เอกชนนำพื้นที่ที่รกร้างที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าตามขั้นตอนที่ 6 นั้น จะมีผลให้เอกชนนำพื้นที่รกร้างมาพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวมากขึ้น การดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวทั้งหมดจะทำให้ชุมชนเมืองในประเทศไทยมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น และมีแนวทางการจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนที่นับได้ว่าเป็นสากล